

СОЦІАЛЬНА ФІЛОСОФІЯ ТА ФІЛОСОФІЯ ІСТОРІЇ

УДК37.015.31:316.42+159.923.2](477)

<http://doi.org>

orcid.org/0000-0001-7634-1168

Петро Кравченко

КРАВЧЕНКО Петро Анатолійович – доктор філософських наук, професор, декан історичного факультету Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка. Сфера наукових інтересів – соціальна філософія та філософія історії, проблеми сучасної політичної культури.

ІДЕНТИЧНІСТЬ ТА НАЦІОНАЛЬНА ІСТОРИЧНА ОСВІТА

Виявом внутрішньої людської історичності є її ідентичність як сукупність певних характеристик індивіда, що роблять його саме цією, а не іншою особистістю упродовж його життя, конструюючи як неповторне єство. Ідентичність як певна незмінність є результатом процесів соціалізації, які відбуваються у часі. Історичний вимір пронизує всі складові людської ідентичності. Історичність породжує як своє зовнішнє прив'язаність до певного способу переживання минулих станів, теперішнього та образів уявленого майбутнього. Чинник збереження ідентичності – людська пам'ять, специфікою якої є не копіювання попередніх вражень, а швидше їх пригадування. На основі цього формується історична свідомість – колективна чи індивідуальна, головним фактором чого є національна історична освіта.

Ключові слова: ідентичність, індивід, історія, історична свідомість, історичне мислення, національна історична освіта, особистість, соціалізація, українознавство, цінності.

Актуальність теми. Наукове осмислення суті національної історичної освіти, її змісту, значення методологічних принципів, забезпечення її українознавчої спрямованості перебуває на початковій стадії. У наявних працях [1; 2; 3; 4] з'ясовуються окремі аспекти цієї широкої проблеми, вказується на взаємозв'язок історії та українознавства, їх виховну роль. Нині потрібен синтез поглядів на шляхи становлення системи національної історичної освіти та посилення її українознавчої спрямованості.

Тому, метою цієї статті є розкриття ролі національної історичної освіти в процесі формування ідентичності особистості як певної сталості.

© П. А. Кравченко, 2017

Сучасний етап суспільно-політичного розвитку України, загроза її цілісності і самій державності об'єктивно диктує необхідність засвоєння всіма громадянами держави правдивої і нефальшованої історії українського народу. Але, крім вивчення політичної історії, для формування ідентичності особи, необхідно і «Українознавство» як наука та навчальна дисципліна, яка не тільки не підміняє українську та зарубіжну історії, а, навпаки, стимулює їх розвиток і засвоєння, оскільки інтегрує надбання галузевих наук і вибудовує на цій основі якісно нову систему знань про Україну й українство. За своїм змістом і наповненням історичний компонент українознавства суттєво відрізняється як від шкільних, так і від вузівських історичних дисциплін. Ідеться про значно вищий рівень узагальнень і систематизації знань не стільки про конкретні події і факти, скільки про явища, тенденції та закономірності історичного процесу в їх органічному поєднанні з напрацюваннями філософської, правничої, культурологічної, етнографічної, філологічної та інших наук щодо ключових проблем розвитку етносу, нації, мови, культури і держави [3, 5, 6]. Хоча такий підхід до «українознавства» і викликає скепсис з боку частини суспільствознавців.

Відповідно до методичних рекомендацій Програми з українознавства Науково-дослідного інституту українознавства МОН України у розробці уроків з українознавства передбачено залучення до проведення уроків учителів з інших предметів (історії та географії України, біології), викладачів кафедр української літератури, української мови, філософії, педагогіки, культури, психології, валеології тощо.

За основні форми занять з українознавства взято уроки-конференції, уроки-семінари, уроки-екскурсії, уроки-брифінги, уроки-спостереження, уроки-бесіди та інші.

Історія закладає міцний фундамент історичної свідомості, наукового світогляду кожної людини, прищеплює високі морально-етичні якості, формує її як громадянина і патріота. Серед найголовніших дидактичних принципів вивчення і засвоєння історії є системність, безперервність і наступність, тобто спадкоємність історичної освіти, яка охоплює всі сходинки формування історичної свідомості, починаючи від родинного виховання, дошкільного та шкільного навчання і закінчуючи вищою, післядипломною та самоосвітою [5].

Нові історичні повороти спричиняють нові ідеї, цінності і нові освітні реформи, що припускають формування моделі «нової людини», її ідентичності. Що стосується виховання історичним знанням, то воно починається у школі, а потім продовжується у вищому навчальному закладі. Всезростаючі обсяги інформації вже сьогодні вимагають перегляду відомих і досить різноманітних методик викладання історії.

У цьому випадку перспективні дослідницькі практикуми, колоквиуми, евристичні системи занять, лекційно-семінарська залікова технологія, проектна діяльність, творчі занурення в історичну епоху чи окрему ситуацію, конференції, дидактичні ігри, заняття учнівських кафедр. Результативність навчання історії досяжна при такому навчанні лише за умови обліку, так званих, особливостей індивідуальних освітніх траєкторій старшокласників. Безпосереднім і єдиним критерієм оцінки тієї чи іншої технології навчання є особистісний ріст результатів навчання.

В українській школі викладання історії пов'язане з великими труднощами. З одного боку, чимало громадян старшого віку вимагають, щоб школа навчала їхніх онуків за звичними для них підручниками і програмами. Відмову від історичних міфів вони сприймають як зловмисну акцію. З іншого боку, в школі поширилися підручники і посібники, перенасичені міфами антирадянського змісту. За цих умов особливо ефективним стає формування історичної культури старшокласників засобами позакласної роботи. Вдалою у цьому напрямі є діяльність Всеукраїнської асоціації викладачів історії і суспільних дисциплін «Нова Доба», яка започаткувала, починаючи із 1997 року, регулярну програму учнівських історичних конкурсів «Слідами історії» [7].

Працюючи над історичним пошуком, учні заглиблюються в досить глибоке минуле, у ньому знаходять вражаючі деталі, завдяки яким історія стає для них рельєфною, об'ємною, наповненою живим змістом. Використовується пам'ять дорослих членів сім'ї, які чули розповіді своїх батьків і дідів про школу. Вчителі історії шукають відповідь на багатогранне питання: як в умовах різноманіття підручників знайти найбільш оптимальні шляхи навчання історії, що відповідають завданням розвиваючого навчання, вимогам застосування нових технологій? Незважаючи на новизну і складність ситуації для вчителя історії, необхідно знайти нові й ефективні засоби та методи залучення учнів та студентів до історії, не тільки вивчення її, а й зацікавлення нею.

Сучасна школа є могутнім фактором виховання молоді, формування її життєвих компетентностей і орієнтирів, духовності, моральності, національної гідності і патріотизму. Інтенсивне формування самосвідомості припадає на підлітковий вік. У реалізації завдання виховання національної самосвідомості та формування ідентичності індивіда в учнів загальноосвітніх шкіл одне із найважливіших місць належить історії України. Уроки історії мають давати учням необхідні приклади відваги і мужності наших предків, які самовіддано боролися за національну незалежність, виховувати почуття поваги до героїчного минулого нашої Батьківщини, почуття гордості за приналежність до укра-

їнського народу, сприяти залученню учнівської молоді до розбудови своєї держави [8, 9].

Історія як навчальний предмет у школі залишає у свідомості школяра зазвичай згадку про грандіозні події минушини: революції, битви, війни тощо. Учні рідко задумуються над значенням окремих, порівняно незначних, фактів минулого, таких як історія своєї родини, населеного пункту, історичних пам'яток, які несуть інформацію про минуле. Це заважає молодій людині усвідомити своє місце в історичному процесі, перешкоджає формуванню особистих громадянських якостей [10, 11].

Підкреслюючи складність формування історичного мислення, слід зауважити, що головним у формуванні ідентичності, історичної свідомості та у історичному вихованні постає національна історична освіта.

Можна констатувати, що під національною історичною освітою розуміється такий її зміст, характер і спрямованість, який об'єктивно віддзеркалює загальні тенденції самобутнього і самодостатнього українського історичного процесу, особливості формування українського етносу, української нації, її життєдіяльності на різних етапах у контексті світової історії.

Варто підкреслити, що національна історична освіта базується на найновіших надбаннях української і світової історичної науки, ґрунтується на достовірних джерелах, сповідує принципи правди, об'єктивності та доказовості, послуговується якісними, фахово підготовленими підручниками та навчальними посібниками і забезпечується високоосвіченими та висококваліфікованими спеціалістами в галузі історії, педагогіки та соціальної психології.

Це – українське бачення не тільки своєї, але й світової історії, історії зарубіжних країн. Національна історична освіта своїм змістом не ізолює знання про етнічних українців від знань про неукраїнські етнічні групи, багато з яких належать до давніх жителів України, пройшли спільний історичний шлях, послідовно підтримували державницькі прагнення українського народу [1, 12].

Головне покликання національної історичної освіти органічно впливає з пізнавальної та світоглядної функції історії як науки і навчальної дисципліни і полягає в тому, щоб дати людині систему наукових знань з історії як всього людства, так і українського народу, допомогти їй засвоїти повчальний історичний досвід предків, опанувати вміння об'єктивно оцінювати події і факти минулого і на цій основі впевнено орієнтуватися в сучасному житті та бачити його перспективи.

Розвиваючи думку «батька історії» Геродота про історію як учительку життя (*magistra vitae*) і засіб самопізнання, найвидатніший

український історик Михайло Грушевський ще в 1917 р. у статті «Історія і її соціально-виховуюче значення», опублікованій у газеті «Нова Рада», підкреслював, що історія повинна послужити перемозі й закріпленню ідей і настроїв гуманності та демократизму, застерігаючи водночас від того, щоб вона не перетворювалась у «знаряддя людожерного шовінізму, національної виключності й ура-патріотизму». На думку М. Грушевського, в епіцентрі історичного виховання має бути «культ рідної традиції, рідної сторони, культ моральних вартостей», культ предків [13, с.123-124].

Е. Гуссерль писав про внутрішню історичність індивіда, яка, у свою чергу, спирається на темпоральну природу нашої свідомості [14]. За М. Гайдеггером, вже людське буття має темпоральну природу. Він вважав, що історію може мати світ, людина ж історії не має, вона як буття-у-світі безпосередньо вже є історією. Тобто людина історична сама по собі, внутрішньо, безвідносно до періодів зовнішньої (суспільної) історії. Таким чином, Гайдеггер розрізняє історію як об'єктивний, існуючий у часі взаємозв'язок подій та історичність як суб'єктивну форму таких сутностей, які визначені у своєму внутрішньому бутті тим, що вони володіють історією [15].

Спроба висунення моделі темпоральної організації світової історії базується на двох тезах: а) зі світової історії вичленовується деякий умовно ізольований ряд або декілька рядів, на аналізі яких концентрується основна увага. Подальше моделювання, у якому присутнє і спостереження, і аналіз, і уява, можливе лише з часткою достовірності; б) історія складається з періодів, які мають свої ритми і частоту подій, що вимагає неординарних способів інтерпретації фактів для набуття необхідної системної інформації. Тут темпоральне трактується як щось глибинно-сутнісне, що рухає історію. А осмислення всесвітньої історії як системи, яка просякнута багатьма ритмами, починається з багатопланового аналізу динаміки окремих її складових, кожній з яких притаманний свій власний ритм.

Безумовно, можна відстоювати думку, що в такій ситуації точна хронологія початків і закінчень історичних процесів неможлива, що потрібно іноді штучно вводити поняття історичного періоду за критеріями століть або інших часових елементів в історичному процесі, які будуть стояти над поняттям епохи, періоду, віку. Але будь-яка штучна (або штучно виокремлена з темпорального ряду історії) класифікація, не будучи реальною датою і не залежачи від історичної хронології безпосередньо, втратить наукову цінність, якщо не пов'язана із загальним історичним процесом, не ідентифікована в історичному просторі і часі. Звідси, виявом внутрішньої людської історичності є її ідентич-

ність. Ідентичне – це те, що належить самому собі. Ідентичність індивіда є сукупністю певних характеристик, що роблять його саме цією, а не іншою особистістю упродовж його життя, конституюючи як неповторне єство. Це, власне, і є ототожнення себе із змістом свого єства.

Ідентичність як певна незмінність є результатом певних процесів соціалізації, які відбуваються у часі. Історичний вимір пронизує всі складові людської ідентичності. Історичність породжує як своє зовнішнє прив'язаність до певного способу переживання минулих станів, теперішнього та образів уявленого майбутнього [16].

Людська ідентичність – це міра присутності у теперішньому її минулих станів. Чинник збереження ідентичності – людська пам'ять, специфікою якої є не копіювання попередніх вражень, а швидше їх пригадування. Ототожнення себе з минулими станами через пригадування можливе у двох видах: а) як члена колективів, і тут актуалізується те минуле, що його індивід не пережив у результаті особистого здійснення, але яке він переживає як своє на рівні ідентичності; б) як ідентифікація із своїм особистим минулим. На обох рівнях формується історична свідомість – колективна чи індивідуальна, головним фактором чого є національна історична освіта.

Інтерпретації історії займають особливе місце у суспільствах перехідного типу, які зазнають кардинальної трансформації усіх сфер суспільного буття. З одного боку, відбувається оновлення змісту історичної науки, звільнення її від нашарувань тоталітарного минулого, фальсифікацій і спотворень, з другого, на відміну від попередніх десятиліть, суспільство стає зацікавленим у знанні справжньої історії своєї країни. Лише звернення до справжньої історії допоможе внести ясність у питання національної та культурно-історичної ідентичності народу, визначити його місце у світовій цивілізації.

В умовах кардинальної трансформації усіх сфер суспільного буття відбувається оновлення змісту історичної науки, звільнення її від нашарувань тоталітарного минулого, фальсифікацій і спотворень. Саме бачення минулого із теперішнього пояснює феномени ідеологізації і деідеологізації історії в наукових дослідженнях українських вчених кінця XX початку XXI століття.

Теоретичні засади розуміння історії не зводяться до суто партійних – однопартійності або багатопартійності в країні. Навіть у тоталітарній країні, де панує одна ідеологія, існують альтернативні розуміння історії – релігійні, опозиційні (нехай приховані), ревізійністські (по відношенню до пануючої партійної моделі) тощо. Історичні джерела можуть тлумачитися по-різному в межах єдиної ідеологічної парадигми, може бути групування в науковому середовищі. Наукове позাপар-

тійне бачення історії, ґрунтоване на об'єктивному, критичному ставленні до неї, дозволить усвідомити межі і головні засади свого цивілізованого буття. Історія у цьому вимірі виступає мудрим наставником і порадиником, скарбницею ідей та думок, соціального досвіду, завдяки яким здійснюється фундаментальна закономірність суспільного прогресу – його спадковість.

З точки зору історичного пізнання потреба політичного вибору відображається у пошуку цивілізаційної ідентифікації України, створенні у ній повноцінного відкритого суспільства. Виходячи з цього, Україна прагне усвідомити себе в геополітичному просторі в контексті розвитку світової цивілізації, визначити свої пріоритети, реальні національні інтереси й виробити стратегію і тактику їх реалізації. Вирішення цих завдань призвело до вироблення науково ґрунтованої геостратегії, одним із головних принципів якої для України став принцип багатовекторності. Проте багатовекторність аж ніяк не означає рівновекторності й зовсім не припускає рівнозначності всіх її складових. Серед багатьох векторів завжди виділяються ті, що є пріоритетними, головними, які, власне, й визначають стратегію зовнішньої політики держави, її стратегічних партнерів. Саме тому, справедливо зазначають П.А.Кравченко та А.І.Мельник – «...важливим аспектом цивілізаційного існування людства є вироблення консенсусних позицій, які б об'єднували представників різних культур та ціннісних систем. Тому дуже важливий кардинальний перегляд соціальних критеріїв світового розвитку і вироблення нової концепції сучасної світобудови, що зважає на інтереси всього людства, задля виживання світу загалом, для виведення людства з глухого кута цивілізації, у якому воно опинилося на зламі тисячоліть» [17, с. 94-95].

Висновки. Історичний розвиток народу і культури, формування його ідентичності, безпосередньо пов'язані з вихованням історичним знанням, розвитком історичної науки й освіти. Виховання історичним знанням розглядається автором як проблема єдності поколінь, єдності історії, освіти і культури. Підкреслюється, що історична освіта допомагає засвоїти загальнолюдські і національні цінності, зрозуміти оточуючу дійсність, здобути упевненість у завтрашньому дні.

Загалом історичне виховання можна розділити принаймні на два напрями: виховання історичним знанням та виховання власне процесом історії. Виховання історичним знанням відбувається, вочевидь, під час навчання та залежить від навчальних планів та програм, підручників та тієї соціально-історичної думки, що панує принаймні серед офіційних представників історичної науки у сей час. Виховання

власне втіленням у історичний процес не опосередковане викладачами чи підручниками, а носить більш особистісний характер, але обмежене реаліями часу. У зв'язку з цим самоідентифікація молоді на фоні історичної спадкоємності окреслює сьогодні зародження і розвиток власної молодіжної ідеології. Її характерною особливістю є направленість не проти старшого покоління, а перш за все на зміну існуючого стану речей. Одночасно, історична пам'ять молоді є неглибокою і не достатньо структурованою. Молоді притаманні більш радикальні оцінки минулого, ставлення до нього. Розпочинаючи з 90-х років ХХ ст., відбулись трансформації суспільної історичної свідомості, а одночасно із цим зміна пріоритетів у історичній свідомості молоді. На передній план перемістились знання з національної історії, культурної традиції, мови, звичаїв та образів українського. Відбулась переоцінка історичних цінностей, подій та історичних особистостей. Підвищився статус та оцінка подій і фактів з національної історії. В історичній свідомості молоді чільне місце зайняли національні історичні постаті та герої.

Література

1. Вітчизняна історія в школах і вузах України: останнє десятиріччя. – К.: Основи, 2002. – 302 с.
2. Викладання і вивчення історії в школі : [посіб. для вчителя]. -К., 1998.
3. Калакура Я. С. Історичні засади українознавства як науки і навчальної дисципліни // Українознавство. – 2005. – Ч. 4. – С. 96-101.
4. Потульницький В. А. Україна і всесвітня історія. Історіософія світової та української історії XVII – XX століть / В. А. Потульницький – К. : Либідь, 2002. – 480 с.
5. Калакура Я. Історичний антропологізм як методологічний принцип українознавства / зб. наук, праць НДІУ. – К., 2006. – Т. XI. – С. 52-60.
6. Кононенко П. П. Український етнос. Генеза і перспективи / Кононенко П. П., Кононенко Т. П. – Обухів, 2003. – 517 с.
7. Кульчицький С. Суспільне значення історико-пошукової роботи школярів на прикладі програми Всеукраїнських конкурсів учнівських пошукових робіт «Слідами історії»// www.novadoba.org.ua/data/metod/kultchytysky.html
8. Алексеева И. Ю. Социальная роль научного знания в контексте постиндустриальной идеологии / И. Ю. Алексеева // Журнал социологии и социальной антропологии. – 1999. – № 3.
9. Горохівський П. І. Формування національної самосвідомості учнів 7-9 класів на уроках історії України : автореф. дис. на здобуття наук, ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.02 «Теорія і методика навчання»/ П. І. Горохівський. – К., 2005. – 19 с.
10. Андрійчук О. Тягар толерантності: про статус мови і демократичні стандарти / О. Андрійчук // Дзеркало тижня. – 2006. – 8 липня.

11. Кендзьор П. «Слідами історії» – Всеукраїнська програма конкурсів учнівських пошукових робіт // Вісник шкільних обмінів. – 2001. – Вип. – №8.
12. Антонович В. Б. Моя сповідь. Вибрані історичні та публіцистичні твори / В. Б. Антонович. – К. : Либідь, 1995. – 816 с.
13. Грушевський М. На порозі нової України. Статті і джерельні матеріали. – Нью-Йорк -Львів – Київ – Торонто – Мюнхен, 1992. – 278 с.
14. Гуссерль Едмунд. Идея феноменологии: Пять лекций / Эдмунд Гуссерль; Пер. с нем. Н.А.Артеменко; вступ. ст. и коммент. И.И.Мавринского. – СПб. : ИЦ «Гуманитарная Академия», 2008. – 224 с.
15. Гайдеггер М. Бытие и время / М. Гайдеггер; Пер. с нем. В.В.Библихина. – Харьков: «Фолио», 2003. – 503 с.
16. Артюх В.О. Національна ідентичність та місце історії в її структурі / В. О. Артюх // Людинознавчі студії : зб. наук. праць Дрогобицького державного педагогічного університету ім. І. Франка. – Дрогобич : НВЦ «Каменярь», 2002. – Вип. 6. – С 14-23.
17. Кравченко П.А., Мельник А.І. Глобалізаціні та антиглобалізаційні процеси в європейському соціально-філософському дискурсі / П.А.Кравченко, А.І.Мельник // Філософські обрії: наук.-теорет. журн. / Ін-т філософії імені Г. С. Сковороди НАН України, Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Вип. 37. – К. ; Полтава, 2017. – С. 94-95.

1. Vitčiznána istoriá v školah i vuzah Ukraïni: ostannê desâtiriččâ. – K.: Osnovi, 2002. – 302 s.
2. Vikladannâ i vivčennâ istorii v školi : [posib. dlâ včitelâ]. -K., 1998.
3. Kalakura Á. S. Īstorichni zasadi ukraïnoznnavstva âk nauki i navčal'noi disciplini // Ukraïnoznnavstvo. – 2005. – Č. 4. – S. 96-101.
4. Potul'nic'kij V. A. Ukraïna i vsesvitná istoriâ. Īstoriosofiâ svitovoi ta ukraïns'koi istorii XVII – XX stolit' / V. A. Potul'nic'kij – K. : Libid', 2002. – 480 s.
5. Kalakura Á. Īstorichnij antropologizm âk metodologičnij princip ukraïnoznnavstva / zb. nauk, prac' NDĪU. – K., 2006. – T. XI. – S. 52-60.
6. Kononenko P. P. Ukraïns'kij etnos. Geneza i perspektivi / Kononenko P. P., Kononenko T. P. – Obuhiv, 2003. – 517 s.
7. Kul'čic'kij S. Suspil'ne značennâ istoriko-pošukovoi roboti školâriv na prikladi programi Vseukraïns'kih konkursiv učniv'skih pošukovih robit «Slidami istorii»// www.novadoba.org.ua/data/metod/kultchytysky.html
8. Alekseeva I. Ū. Social'naâ rol' naučnogo znaniâ v kontekste postindustrial'noj ideologii / I. Ū. Alekseeva // Žurnal sociologii i social'noj antropologii. – 1999. – # 3.
9. Gorohivs'kij P. Ī. Formuvannâ nacional'noi samosvidomosti učniv 7-9 klasiv na urokah istorii Ukraïni : avtoref. dis. na zdobuttâ nauk, stupenâ kand. ped. nauk: spec. 13.00.02 «Teoriâ i metodika navčannâ»/ P. Ī. Gorohivs'kij. – K., 2005. – 19 s.
10. Andrijčuk O. Tâgar tolerantnosti: pro status movi i demokratični standarti / O. Andrijčuk // Dzerkalo tižnâ. – 2006. – 8 lipnâ.
11. Kendz'or P. «Slidami istorii» – Vseukraïns'ka programa konkursiv učniv'skih pošukovih robit // Visnik škil'nih obminiv. – 2001. – Vip. – #8.

12. Antonovič V. B. Moâ spovid'. Vibrani istorični ta publicistični tvorì / V. B. Antonovič. – K. : Libid', 1995. – 816 s.
13. Gruševs'kij M. Na porozi novoi Ukraïni. Statti i džerel'ni materialì. – N'û-Jork - L'viv – Kiïv – Toronto – Mûnhen, 1992. – 278 s.
14. Gusserl' Èdmund. Ideâ fenomenologii: Pât' lekcij / Èdmund Gusserl'; Per. s nem. N.A.Artemenko; vstup. st. i komment. I.I.Mavrinskogo. – Spb. : IC «Gumanitarnaâ Akademiâ», 2008. – 224 s.
15. Gajdegger M. Bytie i vremâ / M. Gajdegger; Per. s nem. V.V. Bibihina. – Har'kov: «Folio», 2003. – 503 s.
16. Artûh V.O. Nacional'na identiçnist' ta misce istorii v ii strukturi / V. O. Artûh // Lûdinoznaveči studii : zb. nauk, prac' Drogobic'kogo deržavnogo pedagogičnogo univërsitetu im. Î. Franka. – Drogobič : NVC «Kamenâr», 2002. – Vip. 6. – S 14-23.
17. Kravčenko P.A., Mel'nik A.Î. Globalizacini ta antiglobalizacijni procesi v êvropijs'komu social'no-filosofs'komu diskursi / P.A.Kravčenko, A.Î.Mel'nik // Filosofov's'ki obrîi: nauk.-teoret. žurn. / În-t filosofii imeni G. S. Skovorodi HAH Ukraïni, Poltav. nac. ped. un-t imeni V. G. Korolenka. – Vip. 37. – K. ; Poltava, 2017. – S. 94-95.

Kravchenko P.A.

IDENTITY AND NATIONAL HISTORICAL EDUCATION

An expression of inner human history is its identity. Identity is something that belongs to itself. The identity of an individual is a combination of certain characteristics that make him this particular, and not another person throughout his life, constituting as a unique being. This, in fact, is the identification of oneself with the content of their substance.

Identity as a certain immutability is the result of certain processes of socialization that occur in time. Historical dimension permeates all components of human identity. Historicity generates as its external attachment to a certain way of experiencing the past states, the present and the images of the imagined future.

Human identity is a measure of the presence in its present state of affairs. The factor of preservation of identity – human memory, the specificity of which is not copying previous impressions, but rather their remembrance. Identification of oneself with the past states through the recollection is possible in two forms: a) as a member of the collective, and here the actual past is updated, that his individual has not survived as a result of personal accomplishment, but which he experiences as his own at the level of identity; b) identification with his personal past. At both levels, historical consciousness – collective or individual – is formed, the main factor of which is the national historical education.

National historical education means its content, character and orientation, which objectively reflects the general tendencies of the original and self-sufficient Ukrainian historical process, the peculiarities of the formation of the Ukrainian ethnic group, the Ukrainian nation, its life stages at different stages in the context of world history.

National historical education is based on the latest achievements of Ukrainian and world historical science, is based on reliable sources, adheres to the principles of truth, objectivity and evidence, is used by high-quality, professionally prepared textbooks and teaching aids and is provided by highly educated and highly skilled specialists in the field of history, pedagogy and social psychology.

This is a Ukrainian vision not only of its own, but of world history, history of foreign countries. National historical education does not isolate its knowledge of ethnic Ukrainians from the knowledge about non-Ukrainian ethnic groups, many of which belong to the ancient inhabitants of Ukraine, have a common historical background, consistently supported the state of the Ukrainian people.

The main vocation of national historical education is organically derived from the cognitive and ideological function of history as a science and discipline and is to give a person a system of scientific knowledge on the history of both humanity as a whole and the Ukrainian people, to help her learn the instructive historical experience of ancestors, to master skills to objectively evaluate the events and facts of the past and on this basis to confidently orient in modern life and see its prospects.

Key words: *identity, individual, history, historical consciousness, historical thinking, national historical education, personality, socialization, Ukrainian studies, values.*

Надійшла до редакції 05.09.2017 р.